

PwC Baltijas uzņēmumu vadītāju
aptauja 2024

Ieskats aptaujas rezultātos

Marts

Biznesa “klimats” Baltijā – piesardzīgi cerīgs, uzņēmēji gatavi pārmaiņām

Zlata Elksniņa-Zaščirinska

PricewaterhouseCoopers (PwC) 15. janvārī pasaules ekonomikas forumā Davosā prezentēja 27. “Globālās uzņēmumu vadītāju aptaujas” (“27th Annual PwC Global CEO Survey”) rezultātus, kurā piedalījās 4702 vadītāji no 105 pasaules valstīm. Arī Baltijas reģionā jau vairāk nekā 10 gadus organizējam uzņēmumu vadītāju aptauju, lai noskaidrotu un salīdzinātu vadītāju viedokli, ieceres un redzējumu par uzņēmējdarbības vidi, izaicinājumiem un attīstības perspektīvām. Šogad aptaujā piedalījās 387 augstākā līmeņa vadītāji Latvijā, Lietuvā un Igaunijā.

Aizvadītajā gadā turpinājām piedzīvot dažādus notikumus un izmaiņas ekonomikā, politikā un sabiedrībā. Ekonomiskajai situācijai stabilizējoties, pēc gada, kurā piedzīvojām rekordaugstu inflācijas līmeni reģionā, joprojām pastāv nenoteiktība un valda zināms satraukums.

Vērtējot šī gada PwC Baltijas uzņēmumu vadītāju aptaujas rezultātus, jāsecina, ka augstākā līmeņa vadītāju vidū atgriežas optimisms par tautsaimniecības izaugsmi. Prognozes joprojām ir piesardzīgas, taču tās ir ievērojami labākas nekā aizvadītajā gadā. Aptaujas rezultāti liecina, ka arvien vairāk uzņēmumu vadītāju saskata nepieciešamību reaģēt uz straujo pārmaiņu tempu un īstenot uzņēmuma transformācijas pasākumus. Teju puse uzņēmumu vadītāju uzskata, ka pēc desmit gadiem, pieaugot tehnoloģiju ietekmei, regulējuma prasībām un citiem faktoriem, viņu vadītais uzņēmums nebūs dzīvotspējīgs, ja tiks saglabāts esošais biznesa modelis un netiks veikti atbilstoši pārveides pasākumi.

Automatizācija, jaunu tehnoloģiju ieviešana un darbinieku kvalifikācijas paaugstināšana var ievērojami uzlabot uzņēmuma efektivitāti un konkurētspēju – uz to norāda arī aptaujātie uzņēmumu vadītāji Baltijā, atzīstot, ka šajās jomās plāno vislielākos ieguldījumus. Pieaugoša nozīme tiek pievērsta ilgtspējas jautājumiem – vairāk nekā 70% uzņēmēju Latvijā ir sagatavojuši vai šobrīd strādā pie pārveides plāna ilgtspējīgai attīstībai. Savukārt kā būtisku šķērslī attīstībai aptuveni puse no aptaujātajiem uzņēmējiem Latvijā min tehnoloģiskās kapacitātes trūkumu. Ne mazāk nozīmīgs faktors jau vairāku gadu garumā ir darbaspēka pieejamības problēmas.

Šajā ziņojumā piedāvājam iepazīties ar uzņēmumu vadītāju viedokli Baltijā un salīdzināt to ar vadītāju prognozēm citos reģionos, lai gūtu priekšstatu par esošo situāciju, nākotnes prognozēm un tendencēm uzņēmējdarbības vidē.

Paldies visiem par piedalīšanos aptaujā!

PwC Baltijas uzņēmumu vadītāju aptauja 2024

1. Izaugsme

Globālā ekonomika pamazām sāk atgūties no satricinājumiem, kas veidojās ģeopolitisko konfliktu, straujā enerģijas un izejvielu cenu kāpuma un inflācijas dēļ. Ierobežojošā monetārā politika ir veicinājusi strauju inflācijas mazināšanos, savukārt ekonomiski noturīgākas valstis līdzsvarojušas globālās recesijas riskus. Situācija gan joprojām nav uzskatāma par stabilu, jo inflāciju mazinošā politika un ekonomiskā nestabilitāte kavē kopējo globālās produktivitātes pieaugumu. Saskaņā ar Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) prognozēm 2024. gadā globālā izaugsme sasniegs 3,1%, kas ir par 0,2 procentpunktiem vairāk nekā pērnā gada SVF globālās izaugsmes rādītājs, tomēr kopumā vienalga zemāks par vēsturisko vidējo 3,8% līmeni pirmspandēmijas laikā. SVF prognozē, ka 2024. gadā inflācija samazināsies līdz 5,8%, taču 2025. gadā līdz 4,4%.¹

Savukārt Latvijas Bankas decembrī publikotās makroekonomiskās prognozes norāda, ka Latvijā inflācija samazināsies līdz 2% (pērnajā gadā rādītājs sasniedza 9%), tomēr iekšzemes kopprodukta (IKP) pieaugums vienalga saglabāsies vājš – vien 2%.² Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) janvārī veiktais ātrais novērtējums liecina, ka 2023. gadā IKP samazinājies par 0,6%, salīdzinot ar 2022. gadu.³

Neskatoties uz vājajiem izaugsmes rādītājiem 2024. gada pirmajā pusē, prognozes paredz, ka ekonomiskā izaugsme palielināsies, sākot ar gada otro pusi. Šāds optimisms novērojams arī pasaules un Centrālās un Austrumeiropas (CAE) reģiona aptaujāto uzņēmumu vadītāju vidū, kur vairāk nekā trešdaļa uzņēmumu vadītāju uzskata, ka pasaules tautsaimniecības situācija tuvākā gada laikā uzlabosies. Baltijas reģiona uzņēmumu vadītāji ir piesardzīgāki – aptuveni puse aptaujāto uzņēmumu vadītāju Lietuvā (54%) un Igaunijā (52%), kā arī aptuveni trešdaļa aptaujāto Latvijā (39%), uzskata, ka

situācija nemainīsies. Salīdzinājumā ar pagājušā gada prognozēm, kurās vairāk nekā puse aptaujāto uzņēmumu vadītāju gan Baltijā, t.sk. Latvijā, gan pasaulē izrādīja pārliecību par ekonomisko lejupslīdi, aina ir ievērojami uzlabojusies.

Tomēr nestabilā ģeopolitiskā un ekonomiskā situācija, izmaiņas klientu paradumos, likumvidē un konkurentu rīcībā uzņēmumiem sagādā arvien jaunus izaicinājumus. Arvien pieaug uzņēmumu vadītāju skaits, kas baidās, ka ar pašreizējo uzņēmējdarbības modeli uzņēmums nebūs dzīvotspējīgs ilgāk par 10 gadiem. Straujās pārmaiņas pieprasa ātru reakciju un spēju adaptēties – transformācija, tai skaitā tehnoloģiskās izmaiņas, kļūst arvien noteicošākas uzņēmumu dzīvotspējas nodrošināšanai. Lai aizsargātu savu reputāciju un klientu uzmanību, pastiprināta vērība jāpievērš IT drošībai, tai skaitā kiberuzbrukumu novēršanai, savukārt, lai nodrošinātu uzņēmumu dzīvotspēju vairāku desmitu gadu griezumā, uzņēmējdarbībā aktīvi jāintegrē ilgtspējas prasības. Tomēr kopējo ekonomisko ainu joprojām raksturo nenoteiktība pastāvošās ģeopolitiskās spriedzes un inflācijas dēļ.

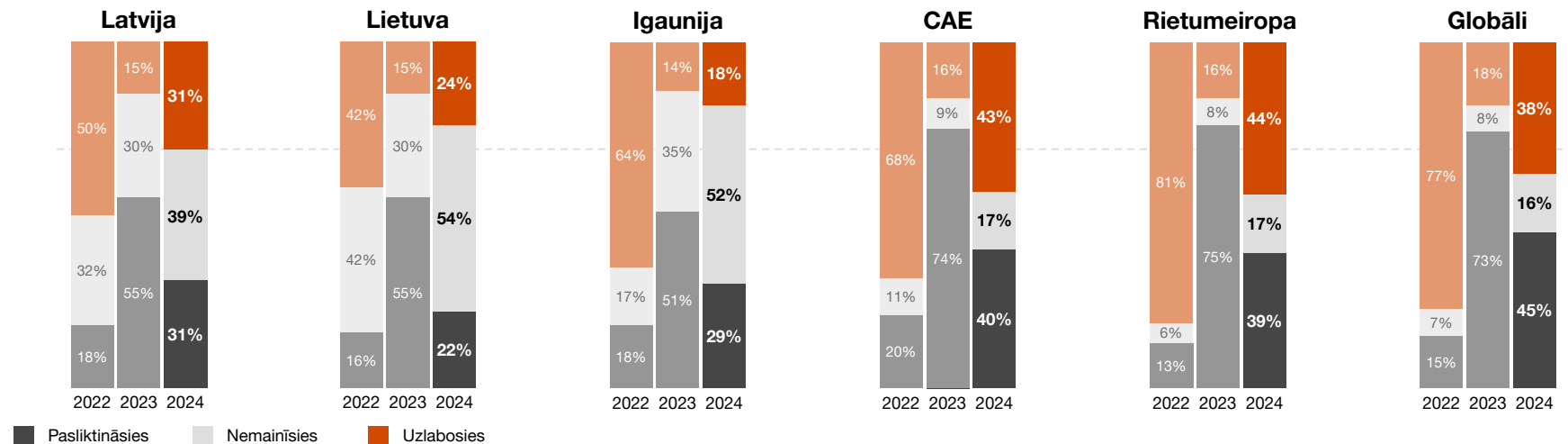
¹Starptautiskais valūtas fonds, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2024/01/30/world-economic-outlook-update-january-2024>

²Latvijas Banka, <https://www.bank.lv/darbības-jomas/monetaras-politikas-istenosana/prognozes>

³Centrālā statistikas pārvalde <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/valsts-ekonomika/ikp-istermina/preses-relizes/20739-ikp-atris-novertejums-2023>

Atgriežas piesardzīgs optimisms

J. Vai, Jūsaprāt, pasaules tautsaimniecības situācija nākamajos 12 mēnešos uzlabosies, nemainīsies vai pasliktināsies?

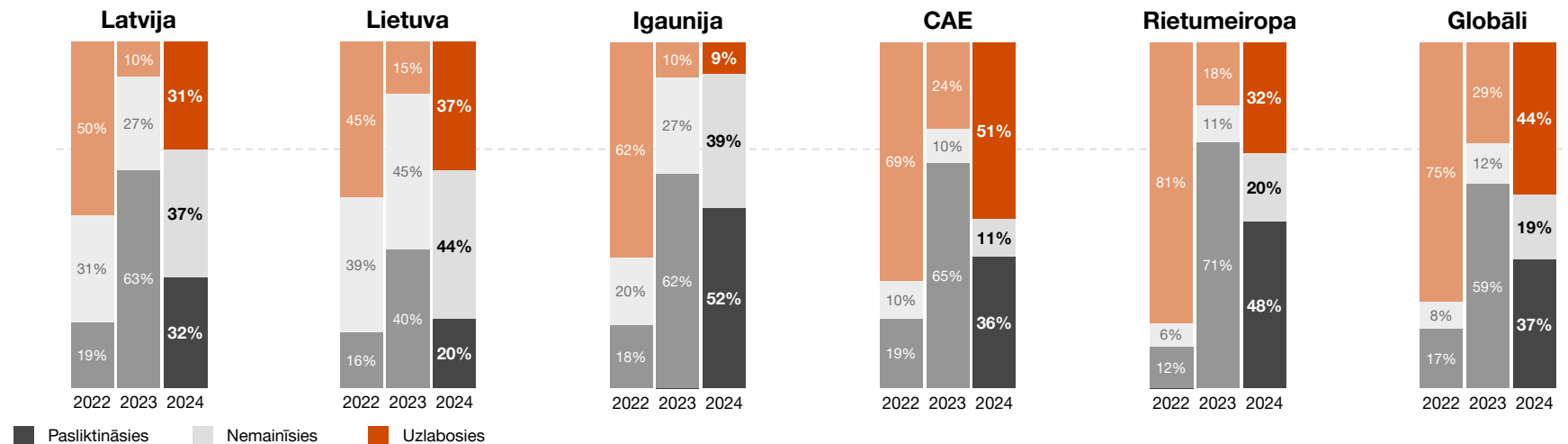

Uzņēmumu vadītāju skats uz ekonomisko izaugsmi ir kļuvis optimistiskāks. Vairāk nekā trešdaļa pasaules, Rietumeiropas un Centrālās un Austrumeiropas (CAE) reģiona aptaujāto uzņēmumu vadītāju prognozē, ka pasaules tautsaimniecības situācija nākamajos 12 mēnešos uzlabosies (pretēji aizvadītā gada prognozēm, kurās vairāk nekā puse uzņēmumu vadītāju pasaulē (73%), Rietumeiropā (75%) un CAE (74%) paredzēja tautsaimniecības lejupslīdi).

Savukārt Baltijas reģiona uzņēmumu vadītāji ir piesardzīgāki – aptuveni puse aptaujāto uzņēmumu vadītāju Lietuvā un Igaunijā (54% un 52%), kā arī vairāk nekā trešdaļa uzņēmumu vadītāju Latvijā (39%) uzskata, ka situācija nemainīsies. Salīdzinājumā ar pagājušā gada prognozēm, kurās vairāk nekā puse aptaujāto uzņēmumu vadītāju gan Baltijā, t.sk. Latvijā, gan pasaulē izrādīja izteiktu pārliecību par tautsaimniecības situācijas pasliktināšanos, aina ir ievērojami uzlabojusies.

Uzņēmumu vadītāji Latvijā šogad prognozē mērenu valsts tautsaimniecības attīstību

J. Vai, Jūsuprāt, Jūsu mītnes valsts tautsaimniecības situācija nākamajos 12 mēnešos uzlabosies, nemainīsies vai pasliktināsies?

Vairāk nekā trešdaļa uzņēmumu vadītāju reģionos – Pasaulē 44%, Rietumeiropā 32% un CAE 51% – sagaida ekonomisko izaugsmi savā mītnes valstī.

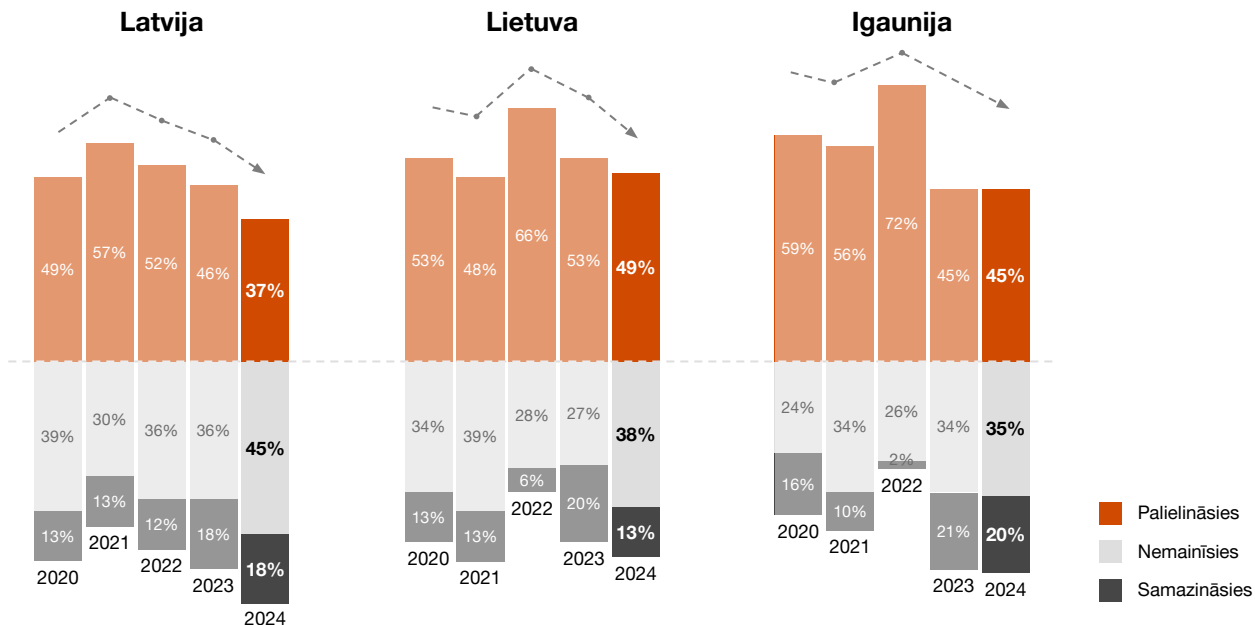
Attiecībā pret Baltijas reģiona valstīm, ja pērnajā gadā vairums uzņēmumu vadītāju Latvijā (63%) pauda pārliecību par ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, tad šogad rādītāji ir ievērojami mainījušies – 31% Latvijas uzņēmumu vadītāju uzskata, ka tuvākā gada laikā tautsaimniecības situācija valstī uzlabosies (kas ir par 21 procentpunktu vairāk nekā

aizvadītajā gadā), savukārt 37% uzskata, ka situācija paliks nemainīga. Nedaudz labākas prognozes sniedz uzņēmumu vadītāji Lietuvā – 37% uzskata, ka tautsaimniecības situācija uzlabosies, savukārt skeptisk par izaugsmi ir uzņēmumu vadītāji Igaunijā, kuru prognozes par ekonomisko izaugsmi ir sarukušas par 1 procentpunktu salīdzinājumā ar pērnā gada – no 10% uz 9%. Vienlaikus samazinājies arī to uzņēmumu vadītāju skaits Igaunijā, kas uzskata, ka ekonomiskā situācija valstī pasliktināsies, tomēr tas joprojām saglabājas augsts – 52%.

Arī prognozes par uzņēmuma apgrozījuma izaugsmi īstermiņā kļuvušas piesardzīgākas

J. Vai, Jūsaprāt, Jūsu vadītā uzņēmuma apgrozījums nākamajos 12 mēnešos samazināsies, nemainīsies vai palielināsies?

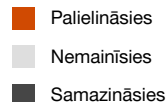
Nākamie 12 mēneši

Baltijas uzņēmumu vadītāju prognozes par sava pārstāvētā uzņēmuma apgrozījuma virziena izmaiņām nav krasi mainījušās, joprojām saglabājot pārliecību par apgrozījuma palielinājumu tuvāko 12 mēnešu laikā.

Lietuvā un Igaunijā teju puse aptaujāto – 49% un 45% – norāda, ka, viņuprāt, uzņēmuma apgrozījums nākamajos 12 mēnešos augs (aizvadītajā gadā Lietuvā 53%, Igaunijā nemainīgi – 45%), nedaudz mazāka daļa aptaujātu uzņēmumu vadītāju uzskata, ka apgrozījums tuvākā gada laikā nemainīsies – 38% Lietuvā un 35% Igaunijā.

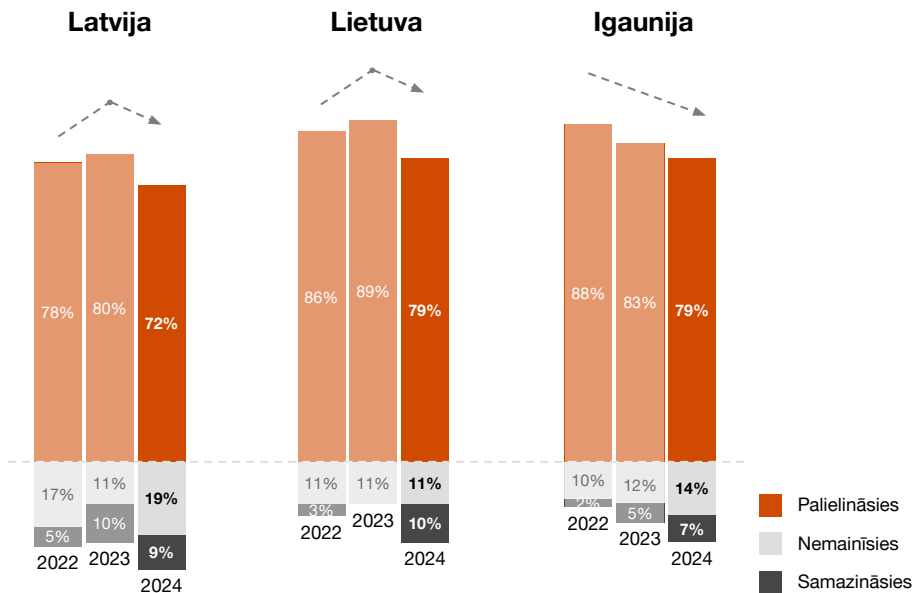
Kā atklāj aptaujas rezultāti, uzņēmēji Latvijā ir nedaudz piesardzīgāki – 37% respondentu uzskata, ka uzņēmuma apgrozījums palielināsies (kas ir par 9 procentpunktiem mazāk nekā pērnajā gadā), savukārt to uzņēmumu vadītāju skaits, kas uzskata, ka viņu vadītā uzņēmuma apgrozījums nākamo 12 mēnešu laikā saglabāsies esošajā līmenī, ir audzis – 45% (aizvadītajā gadā 36%).

Uzņēmumu vadītāji Baltijā pārliecināti par sava uzņēmuma apgrozījuma izaugsmi ilgtermiņā

J. Vai, Jūsuprāt, Jūsu vadītā uzņēmuma apgrozījums nākamajos 3 gados samazināsies, nemainīsies vai palielināsies?

Nākamie 3 gadi

Uzņēmumu vadītāju skatījums uz apgrozījuma kāpumu tuvāko 3 gadu laikā ir optimistiskāks nekā prognozes īstermiņā, kas nozīmē, ka pašreizējās ekonomiskās nelīdzsvarotības un nenoteiktības kontekstā tiek ievērota piesardzība un stabilas izaugsmes iespējas gaidītas ilgākā laika posmā.

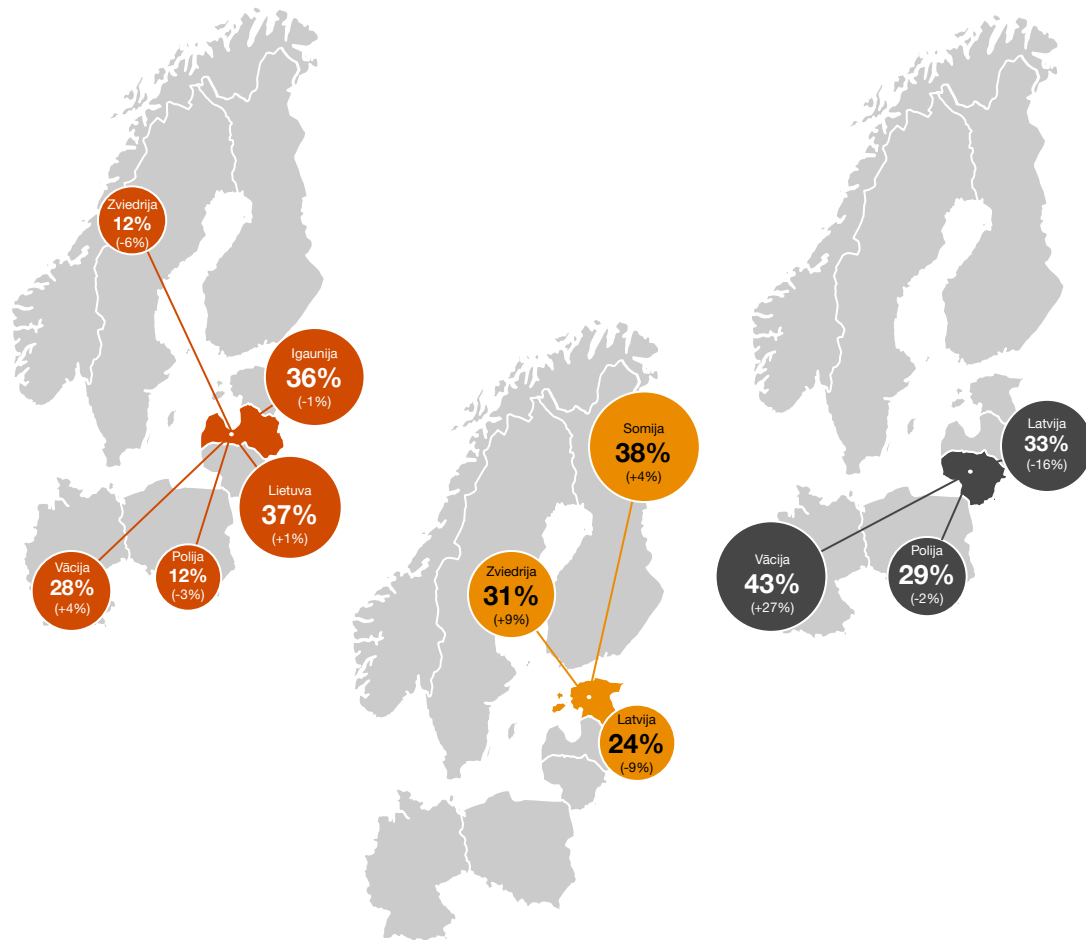
Respondenti visās Baltijas valstīs joprojām ir pārliecināti par apgrozījuma palielināšanos nākamo trīs gadu periodā (Latvijā – 72%, Lietuvā – 79%, Igaunijā – 79%). Kaut gan rādītājs ir nedaudz krities, salīdzinot ar iepriekšējo gadu rezultātiem, tas joprojām saglabājas augsts.

Uzņēmumi lūkojas Eiropas un Skandināvijas valstu virzienā

J. Kuras valstis, izņemot savu mītnes valsti, Jūs uzskatāt par svarīgākajām Jūsu uzņēmuma vispārīgajai izaugsmei nākamajos 12 mēnešos?

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu datiem ir novērojamas izmaiņas uzņēmumu izaugsmes nozīmīgāko valstu topā – joprojām liela nozīme ir Skandināvijas reģiona valstīm, tomēr mainījusies Baltijas kaimiņvalstu savstarpējās sadarbības loma.

Valstis, kuras uzņēmumu vadītāji Latvijā uzskata par nozīmīgākajām sava biznesa izaugsmei, ir Lietuva (37%), Igaunija (36%), Vācija (28%), Zviedrija (12%) un Polija (12%). Salīdzinot ar pēdējo divu aizvadīto gadu rezultātiem, nemainīgi liela nozīme tiek piešķirta abām Baltijas kaimiņvalstīm, tomēr mazinājusies Somijas un palielinājusies Polijas ietekme. Tāpat arī uzņēmumu vadītāji Lietuvā un Igaunijā Latvijas nozīmi biznesa izaugsmē vērtē augstu, ierindojoot Latviju otrajā un trešajā vietā (neskatoties uz 9 procentpunktu kritumu Igaunijā un 16 procentpunktu kritumu Lietuvā salīdzinājumā ar pagājušo gadu). Uzņēmumu vadītāji Igaunijā kā valstis, kuras tiek uzskatītas par svarīgām sava uzņēmuma vispārējā izaugsmē, izceļ Skandināvijas valstis, savukārt Lietuva norāda arī Rietumeiropas valstu – Vācijas un Polijas – ietekmi. Kā liecina aptaujas dati, Lietuvas un Igaunijas ietekme viena otras biznesa attīstībā ir mazinājusies.

Operacionālā efektivitāte un dabiskā izaugsme - galvenie aspekti, lai turpnātu uzņēmējdarbības izaugsmi ilgtermiņā

J. Kuras no šīm darbībām Jūs plānojat veikt nākamajos 12 mēnešos, lai veicinātu apgrozījuma izaugsmi?

Turpināt dabisku izaugsmi

2024

63%

2023

58%

Uzlābot operacionālo efektivitāti

2024

62%

2023

62%

Ieviest jaunus produktus vai pakalpojumus

2024

48%

2023

46%

Ieiet jaunā tirgū

2024

30%

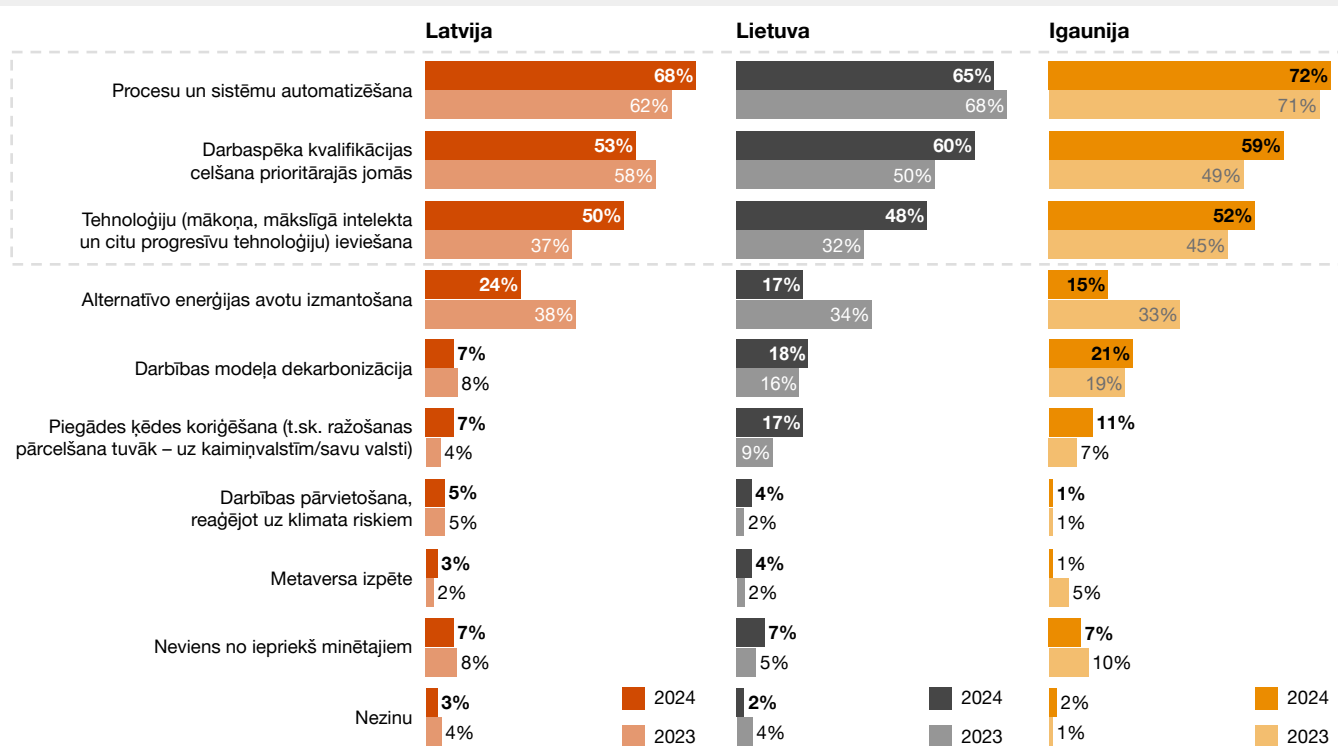
2023

33%

Lai veicinātu uzņēmuma apgrozījuma turpmāku izaugsmi, vadītāji Latvijā, tāpat kā gadu iepriekš, izceļ trīs galvenās prioritātes – paļaušanās uz uzņēmuma dabisku izaugsmi (63%), uzņēmuma operacionālās efektivitātes uzlabošanu (62%), kā arī jaunu produktu vai pakalpojumu ieviešanu (48%). Arī uzņēmumu vadītāji Lietuvā un Igaunijā norāda uz šīm plānotajām darbībām uzņēmuma apgrozījuma izaugsmei.

Uzņēmumu vadītāji, plānojot ieguldījumus, uzsvaru liek uz tehnoloģijām un darbinieku prasmju pilnveidošanu

J. Kurus no šiem ieguldījumiem (ja vispār) Jūsu uzņēmums apsver nākamajos 12 mēnešos?

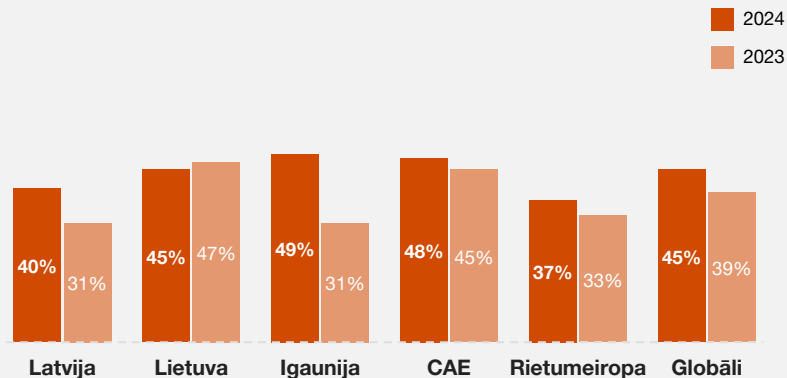

Uzņēmumu vadītāji Baltijā izceļ trīs galvenās jomas, kurās šī gada laikā viņu pārstāvēti uzņēmumi apsver veikt ieguldījumus. Vadītāji norāda uz investīcijām procesu un sistēmu automatizēšanā (Latvija – 68%, Lietuva – 65%, Igaunija – 72%) un darbaspēka kvalifikācijas celšanu prioritārajās jomās (Latvija – 53%, Lietuva – 60%, Igaunija – 59%). Salīdzinot ar aizvadītā gada aptaujas rezultātiem, šogad visai ievērojami pieaudzis to respondentu skaits, kas norāda uz plāniem investēt jaunu tehnoloģiju (t.sk. mākoņa, mākslīgā intelekta uc. progresīvu tehnoloģiju) ieviešanā (Latvija – 50%, Lietuva – 48%, Igaunija – 52%), savukārt sarucis (par vairāk nekā 10 procentpunktiem) atbalsts plāniem investēt alternatīvo enerģijas avotu izmantošanā.

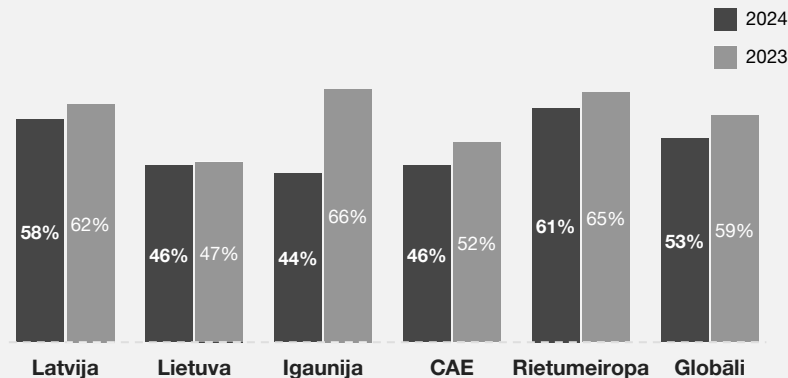
Būtiski pieaug transformācijas nozīme

J. Ja Jūsu uzņēmums turpina darboties savā pašreizējā virzienā, cik ilgi, Jūsprāt, Jūsu uzņēmums būs ekonomiski dzīvotspējīgs?

10 gadus un mazāk

Vairāk nekā 10 gadus

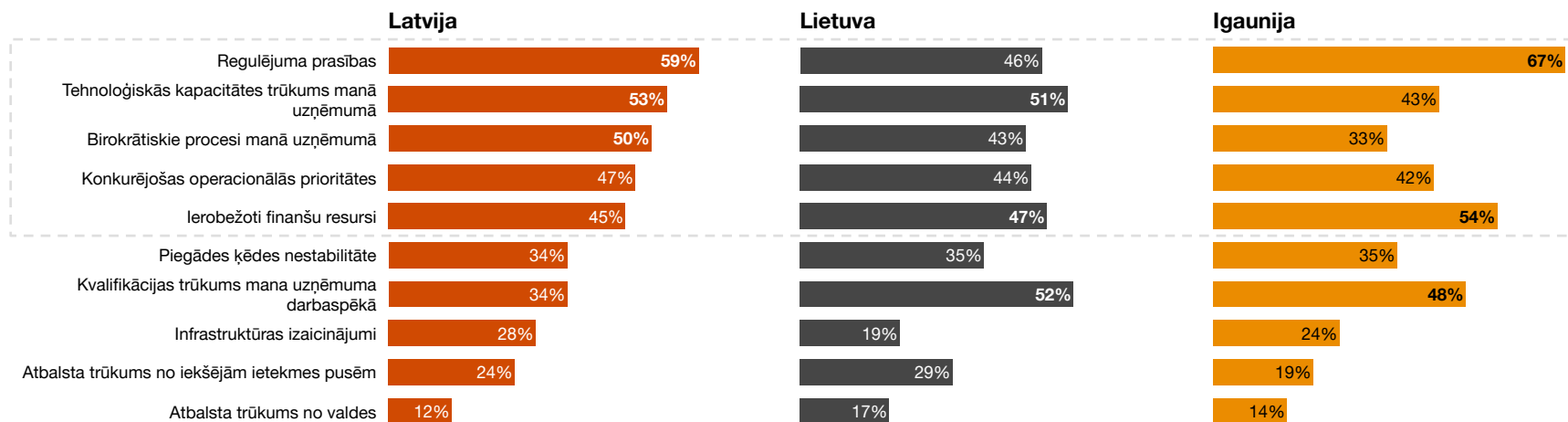

40% aptaujāto uzņēmumu vadītāju Latvijā, 45% Lietuvā un 49% Igaunijā uzskata, ka viņu vadītais uzņēmums pēc 10 gadiem nebūs ekonomiski dzīvotspējīgs, ja saglabās esošo biznesa modeli. Salīdzinot ar 2023. gada aptaujas rezultātiem, vērtējot aptaujāto vadītāju viedokli Latvijā, tas ir par 9 procentpunktiem vairāk nekā gadu iepriekš. Tas liecina, ka vadītāji apzinās transformācijas nozīmi biznesa tālākai pastāvēšanai un plāno attiecīgu rīcību. Visos reģionos samazinājies to respondentu īpatsvars, kas ir pārliecināti, ka viņu

vadītais uzņēmums, saglabājot esošo biznesa modeli, būs ekonomiski dzīvotspējīgs vairāk nekā 10 gadus. Dramatiskākās izmaiņas notikušas Igaunijā, kur vadītāju pārliecība par uzņēmuma dzīvotspēju 10 un vairāk gadus ir samazinājusies par 22 procentpunktiem, līdz 44%.

Būtiskākie šķēršļi, kas kavē uzņēmuma attīstību

J. Cik lielā mērā (ja vispār) tālāk minētie faktori traucē Jūsu uzņēmumam mainīt veidu, kā tas rada vērtību un gūst no tā labumu? (Apkopotas atbildes “mērenā apjomā” un “lielā apjomā”)

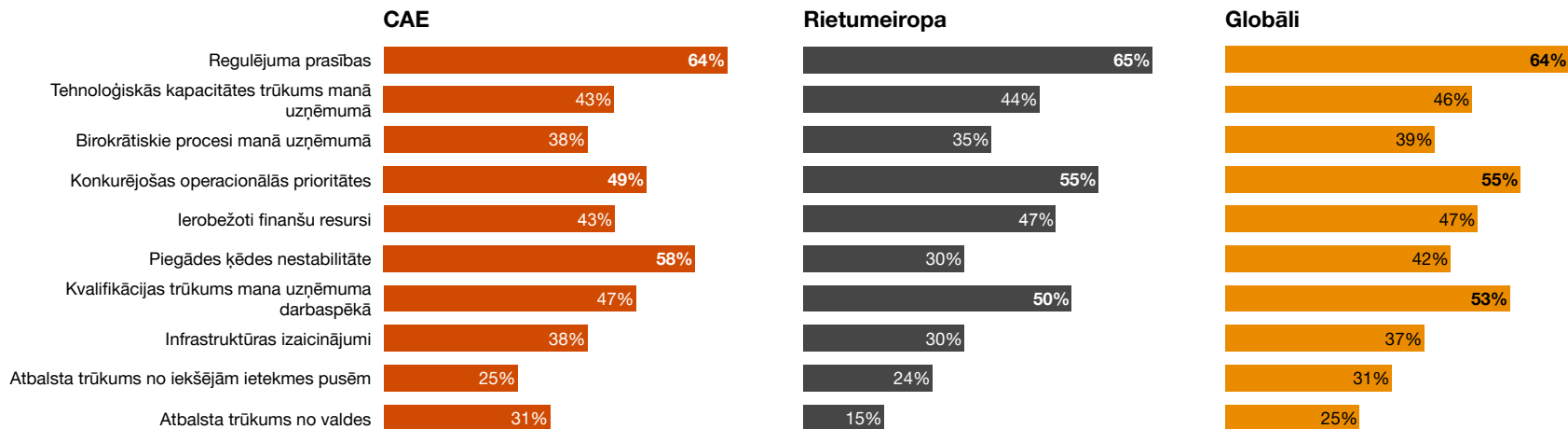

Uzņēmumu vadītāji Latvijā (59%) un Igaunijā (67%) kā galveno faktoru, kas traucē mainīt veidu, kā uzņēmums rada vērtību un gūst no tā labumu, norāda regulējuma prasības, kas liecina, ka uzņēmumu vadītājiem būtiska ir stabilitāte un paredzama biznesa vide, savukārt respondenti Lietuvā kā būtiskāko šķērslī atzīmē uzņēmuma darbinieku kvalifikācijas trūkumu (52%). Aptaujātie uzņēmumu vadītāji Latvijā kā būtiskākos faktorus izceļ arī tehnoloģiskās kapacitātes trūkumu (53%) un birokrātiskos procesus savā vadītājā

uzņēmumā (50%). Līdzīgi kā Latvijā, arī respondenti Lietuvā akcentē tehnoloģiskās kapacitātes trūkumu (51%), kā arī norāda uz ierobežotajiem finanšu resursiem, kas traucē veikt izmaiņas. Uz ierobežotajiem finanšu resursiem (54%) norāda arī aptaujātie uzņēmumu vadītāji Igaunijā, un kā būtisku faktoru izceļ arī uzņēmuma darbinieku nepieciešamās kvalifikācijas trūkumu (48%).

Regulējuma prasības dominē arī ārpus Baltijas

J. Cik lielā mērā (ja vispār) tālāk minētie faktori traucē Jūsu uzņēmumam mainīt veidu, kā tas rada vērtību un gūst no tā labumu? (Apkopotas atbildes “mērenā apjomā” un “lielā apjomā”)

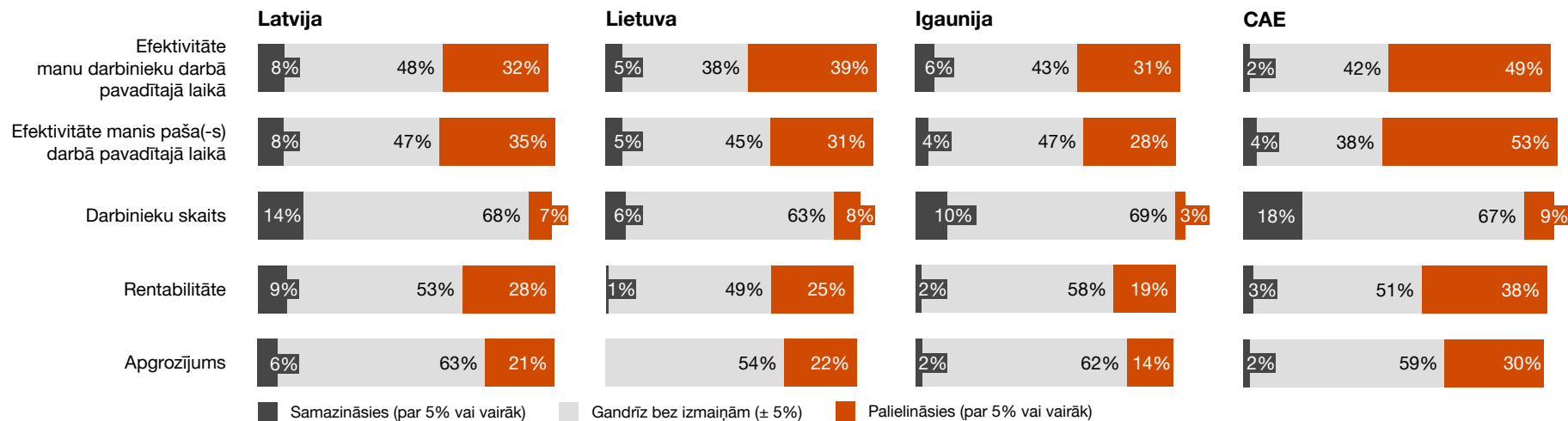
Līdzīgi kā Latvijā un Igaunijā arī uzņēmumu vadītāji citos reģionos – Centrālajā un Austrumeiropā (CAE) 64%, Rietumeiropā 65% un globālā mērogā 64% aptaujāto – norāda uz regulējuma prasību ietekmi un izceļ to kā vistraucējošāko faktoru, lai uzņēmums mainītu veidu, kā tas rada vērtību un gūst labumu. Uzņēmumu vadītāji CAE akcentē arī piegādes ķēdes nestabilitāti, kam pamatā, iespējams, ir ģeopolitiskā situācija reģionā, īpaši Krievijas īstenotais karš Ukrainā.

Lai gan iekšējie faktori, piemēram, konkurējošas operacionālās prioritātes, darbaspēka prasmju trūkums, ierobežota finanšu resursu pieejamība un tehnoloģisko iespēju trūkums, ir svarīgi faktori, kuriem vairāk nekā 40% aptaujāto uzņēmumu vadītāju CAE reģionā piešķir būtisku nozīmi, ārējie faktori reģionā tiek uzskatīti par vēl lielākiem pārveidošanās kavēkļiem.

1 Izaugsme

Vadītāji Baltijā pamatā prognozē mērenāku MI ietekmi visos uzņēmuma līmeņos nekā viņu kolēģi Centrālajā un Austrumeiropā (CAE)

J. Novērtējiet, cik lielā mērā ģeneratīvais mākslīgais intelekts (MI) ietekmēs (palielinās vai samazinās) šādus būtiskus faktorus Jūsu uzņēmumā nākamo 12 mēnešu laikā?

Kā liecina aptaujas rezultāti, mākslīgā intelekta (MI) rīku integrēšanai uzņēmējdarbībā kļūst arvien lielāka nozīme. Teju puse aptaujāto uzņēmumu vadītāju Centrālajā un Austrumeiropā (CAE) uzskata, ka tuvāko 12 mēnešu laikā MI palielinās efektivitāti gan darbinieku (49%), gan paša (53%) darbā pavadītajā laikā, būtiski palielinot arī rentabilitāti (38%) un apgrozījumu (30%). Baltijas valstu respondentu prognozes ir nedaudz mērenākas, taču arī viņi prognozē lielāku MI klātbūtni gan savā, gan uzņēmuma ikdienā.

Pēc aptaujas dalībnieku domām, MI rīku integrēšana minimāli, bet ietekmēs arī darbinieku skaita izmaiņas - 14% respondentu Latvijā norāda, ka, viņuprāt, MI ietekmē darbinieku skaits samazināsies par 5% vai vairāk, savukārt 8% aptaujāto norāda, ka darbinieku skaits palielināsies par 5% vai vairāk. Līdzīgās domās ir arī aptaujātie vadītāji Centrālās un Austrumeiropas (CAE) reģionā.

PwC Baltijas uzņēmumu vadītāju aptauja 2024

2. Darbaspēks

2 Darbaspēks

Bezdarba līmenis Latvijā pakāpeniski samazinās. Salīdzinot ar 2023. gada 31. janvāra rādītājiem, kad reģistrētais bezdarba līmenis Latvijā bija 6,3%, 2024. gada 31. janvārī šis rādītājs ir samazinājies par 0,6 procentpunktiem (5,7%), apzīmējot 51 tūkst. bezdarbnieku. Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2023. gadā viszemākais bezdarba līmenis reģistrēts Rīgas reģionā (3,6%), savukārt visaugstākais – Latgales reģionā (11,2%).⁴ Kopējo situāciju tirgū joprojām raksturo nevienmērīgs darbaspēka un darbavietu izvietojums reģionos. Neskatoties uz bezdarba līmeņa kritumu, kā liecina Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) dati, 2023. gadā, salīdzinot ar 2022. gada datiem, jaunu brīvo darba vietu skaits bijis par 23,5% mazāks (87,3 tūkst.).⁵ Vienlaikus 64% aptaujāto uzņēmumu vadītāju Latvijā norāda, ka piesaistīt darbiniekus ir kļuvis grūtāk, kas liecina par sīvu konkurenci darba tirgū, un vairāk nekā puse uzņēmumu vadītāju tuvākā gada laikā plāno palielināt darbinieku atalgojumu (robežās līdz 5%).

Apzinot Latvijas darba tirgus izaicinājumus, aizvadītajā gadā Cilvēkkapitāla attīstības padome (koleģiāla institūcija, kurā ietilpst ekonomikas, izglītības un zinātnes un labklājības ministri) apstiprināja Cilvēkkapitāla attīstības stratēģijas projektu, kura mērķis ir sistemātiski koordinēt cilvēkkapitāla pārvaldes jautājumus Latvijā, veicinot darbaspēka piedāvājuma pielāgošanos nākotnes tirgus vajadzībām.⁶ Stratēģijas kontekstā tiks veicināta starpinstitucionālā sadarbība un apskatīti tādi temati kā nākotnes darba tirgus, piemēram, efektīva vietējo iedzīvotāju iesaistīšana Latvijas darba tirgū, produktivitāte un lielākas darba algas, vienlaikus fokusējoties arī uz bezdarbnieku pārkvalifikāciju.⁷ Kā liecina Valsts Kontroles dati par 2023. gadu, no NVA un Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) organizētām mācībām 44% nav ietekmes uz dalībnieku nodarbinātību. Laikam ejot, mainās tendences un darba tirgus pieprasījums – nepieciešams meklēt risinājumus izglītības iespēju pielāgošanai darba tirgus vajadzībām, vienlaikus arī pastiprināti fokusējoties uz pieaugušo ar zemu izglītības līmeni iesaisti.⁸ Daļai potenciālo

darbinieku trūkst darba ņēmējam nepieciešamu zināšanu, īpaši informācijas un tehnoloģiju nozarē. Tāpat arī darbavietām joprojām aktuāla ir digitalizācija, tādējādi uzlabojot darbinieku efektivitāti, produktivitāti un veicinot konkurētspēju ar līdzīgiem nozares uzņēmumiem.

Neskatoties uz to, ka situācija darba tirgū joprojām nav stabila, iedzīvotāju bezdarbs samazinās un vidējais atalgojums palielinās. 2023. gada 3. ceturksnī, salīdzinot ar 2022. gada 3. ceturksni, vidējais darba algu pieaugums Latvijā gada griezumā sasniedza 11,8%, palielinot bruto darba samaksu par pilna laika darbu līdz 1 384 eiro.⁹ Latvijas demogrāfiskās situācijas pasliktināšanās un darbaspēka piesaistīšana no ārvalstīm ievērojami apdraud kopējo Latvijas cilvēkkapitālu, tomēr politikas veidotāji virza nepieciešamos pasākumus, lai atrisinātu ar to saistītos izaicinājumus, kas rada vietu optimistiskām prognozēm par kopējās situācijas uzlabošanos nākotnē.

⁴Nodarbinātības valsts aģentūra, <https://www.nva.gov.lv/lv/bezdarba-statistika>

⁵Nodarbinātības valsts aģentūra, <https://www.nva.gov.lv/lv/media/19017/download?attachment>

⁶Ekonomikas ministrija, <https://www.em.gov.lv/lv/jaunums/cilvekkapitala-attistibas-padome-apstiprina-cilvekkapitala-attistibas-strategijas-projektu>

⁷LV portāls – Cilvēks. Valsts. Likums, <https://lvportals.lv/viedokli/359975-darbaspeka-ievesana-ir-istermina-risinajums-2024>

⁸Valsts kontrole, <https://www.lrvk.gov.lv/lv/aktualitates/pieauguso-izglitiba-valsts-atbalsts-parsvara-labi-izglitotiem-cilvekiem-parklajas-atbildigo-iestazu-funkcijas>

⁹Centrālā statistikas pārvalde, <https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/darbs/alga/preses-relizes/14300-darba-samaksas-parmainas-2023-gada-3-ceturksni?themeCode=DS>

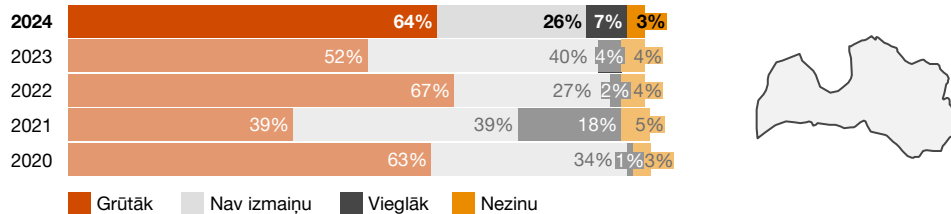
Darbaspēka pieejamība Baltijā joprojām izaicinoša

J. Vai Jūsu nozarē kopumā ir kļuvusi grūtāk vai vieglāk piesaistīt darbiniekus, vai arī nav izmaiņu?

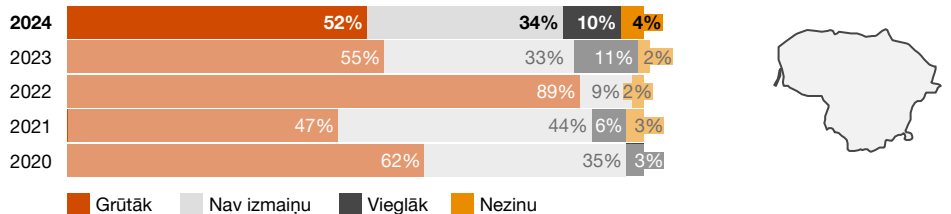
Uzņēmumu vadītāji Baltijā joprojām norāda uz izaicinājumiem darbaspēka pieejamības jautājumā. Situācija gan ir stabilizējusies, taču tā aizvien ir sarežģīta, īpaši Latvijā un Lietuvā, kur vairāk nekā 50% aptaujāto uzņēmumu vadītāju (Latvijā - 64%, Lietuvā 52%) uzskata, ka darbinieku atlase ir kļuvusi grūtāka. Tikai 7% aptaujāto Latvijā un 10% Lietuvā norāda, ka ir kļuvusi vieglāk uzņēmumam piesaistīt jaunus darbiniekus.

Nedaudz citādāka aina iezīmējas Igaunijā, kur šogad fiksēts pēdējos piecos gados zemākais rādītājs respondentu vidū, kas norāda, ka jaunu darbinieku piesaiste uzņēmumam kļuvusi grūtāka (38%). Igaunijā arī vairāk nekā divas reizes palielinājies to respondentu skaits, kas atzīst, ka ir kļuvusi vieglāk uzņēmumam piesaistīt jaunus darbiniekus (26%). Tas ir atkārtots augstākais fiksētais rādītājs pēdējos piecos gados Igaunijā.

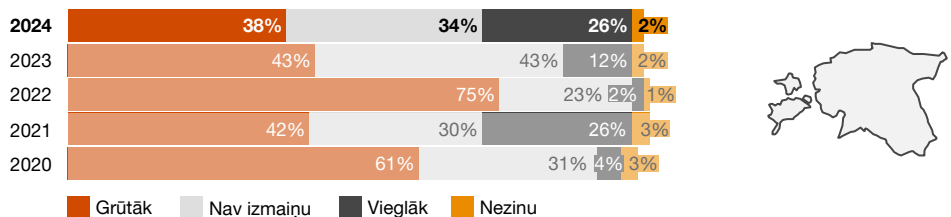
Latvija

Lietuva

Igaunija

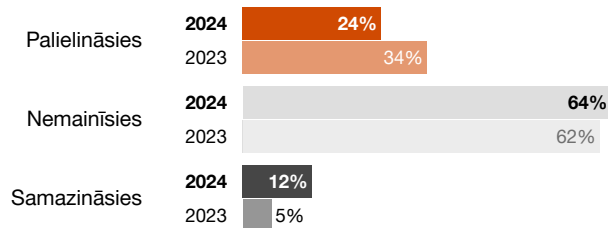

Uzņēmumi neplāno samazināt darbinieku skaitu

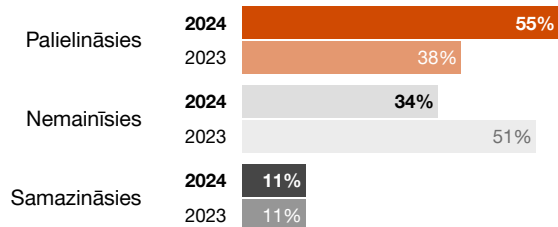
J. Vai prognozējat, ka nākamo 12 mēnešu laikā darbinieku skaits jūsu organizācijā palielināsies, samazināsies vai nemainīsies?

Ceturtdaļa aptaujāto Latvijā – 24% (kritums par 8 procentpunktiem salīdzinot ar 2023. gada rezultātiem), prognozē, ka šī gada laikā darbinieku skaits viņu uzņēmumā palielināsies. Arī Igaunijā respondentu skaits, kas prognozē darbinieku skaita pieaugšanos, ir krities – 28% (aizvadītajā gadā 35%), savukārt uzņēmumu vadītāji Lietuvā savās prognozēs ir krietni optimistiskāki – 55% aptaujāto uzņēmumu vadītāju Lietuvā atzīst, ka darbinieku skaits viņu vadītajos uzņēmumos šī gada laikā palielināsies. Tikai aptuveni 10. daļa aptaujāto katrā no Baltijas valstīm norāda uz plāniem samazināt darbinieku skaitu uzņēmumā.

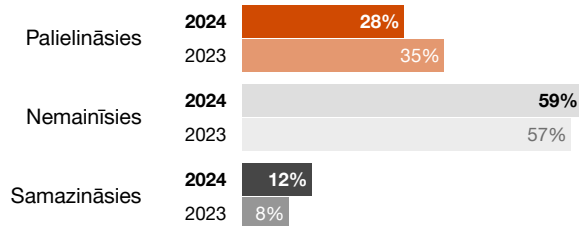
Latvija

Lietuva

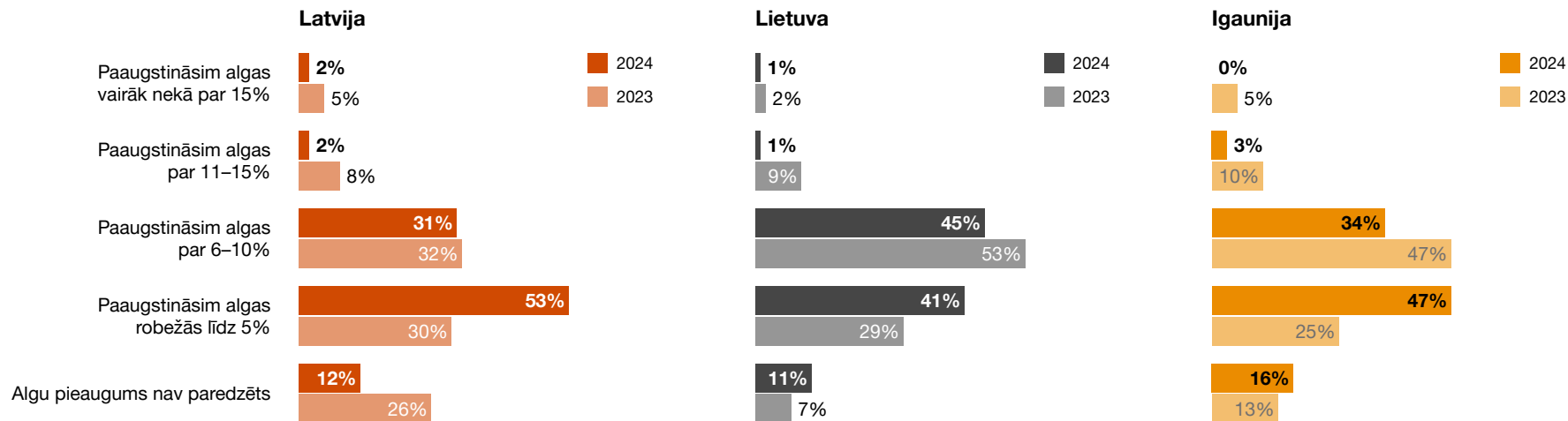

Igaunija

Atalgojuma prognozes Baltijā

J. Vai apsverat iespēju nākamo 12 mēnešu laikā palielināt savu uzņēmuma darbinieku atalgojumu?

Salīdzinot ar 2023. gadu, Latvijā vairāk nekā divas reizes ir samazinājies to vadītāju skaits, kuri norāda, ka neplāno pārskatīt darbinieku atalgojuma līmeni (12%, aizvadītajā gadā 26%). Vienlaikus ievērojami pieaudzis to aptaujāto augstākā līmeņa vadītāju skaits, kuri plāno palielināt darbinieku algas robežās līdz 5% (šogad tie ir 53%, pērn 30%). Tas nozīmē, ka šogad lielākā daļa respondentu Latvijā prognozē algu kāpumu 5% robežās. Līdzīgi kā Latvijā, arī Igaunijā lielākā daļa aptaujāto (47%) norāda uz plāniem paaugstināt

algas robežās līdz 5%, savukārt Lietuvā 45% aptaujāto norāda uz plāniem paaugstināt algas par 6-10% (atiecīgi Latvijā 31%, Igaunijā 34%). Atskirībā no Latvijas, Lietuvā un Igaunijā palielinājies to respondentu skaits, kuri norāda, ka šajā gadā neplāno algu palielināšanu (attiecīgi 11% un 16%).

PwC Baltijas uzņēmumu vadītāju aptauja 2024

3. Ilgtspēja

3 Ilgtspēja

Ilgtspējas nozīme Eiropas Savienībā (ES) nepārprotami turpina augt, kļūstot par centrālo elementu ne tikai politikas veidotāju, bet arī uzņēmumu dienaskārtībā. Uzņēmumi saskaras ar jauniem normatīvajiem regulējumiem, kuri pieprasa pārmaiņas līdzšinējā profesionālās darbības praksē. Kā daļa no ES Zaļā kursa, kura mērķis ir līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti, jau 2022. gadā tika pieņemta Korporatīvās ilgtspējas ziņošanas direktīva (CSRD), nosakot, ka uzņēmumiem finanšu pārskatu vadības ziņojumos jāiekļauj arī ilgtspējas ziņojums. Direktīvas ietvarā 2023. gada jūlijā tika apstiprināti Eiropas ilgtspējas ziņošanas standarti (ESRS), kuri iedalīti 12 sadaļās – vide, sociālā un pārvaldības joma –, veicinot uzņēmumu spēju efektīvi orientēties un veidot kvalitatīvus ziņojumus par dažādiem ilgtspējas jautājumiem. Ar šī gada 1. janvāri direktīva piemērota uzņēmumiem, uz kuriem jau attiecas prasības par nefinanšu ziņojumu sagatavošanu, kas nozīmē, ka pirmie ilgtspējas ziņojumi saskaņā ar jauno regulējumu tiks publicēti 2025. gadā.¹⁰ Direktīva ir nozīmīgs pagrieziena punkts korporatīvās ilgtspējas (ESG) veicināšanā – lai uzņēmumi spētu izstrādāt ilgtspējīgas stratēģijas un politikas, nepieciešams apzināt potenciāli uzlabojamās jomas, izmērot un uzraugot esošos rādītājus. ESG pārvaldībā arvien pieaug tehnoloģisko risinājumu loma (piemēram, MI rīku integrēšana varētu atvieglot datu apstrādi un apkopošanu), veicinot aktīvu inovāciju izstrādi un to ieviešanu operacionālajā praksē.

Svarīgs ilgtspējas aspekts ir arī darbinieku labbūtības veicināšana. Aizvadītā gada decembrī tika noslēgta pagaidu vienošanās par Direktīvas priekšlikumu par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju (CSDDD). Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt to, lai uzņēmumi rūpējas par cilvēktiesībām un vidi gan savā darbībā, gan visā piegādes ķēdē, vienlaikus veicinot ilgtspējas prakses caurspīdīgumu. Lai gan direktīva tiešā veidā

attieksies uz lielajiem uzņēmumiem ES (ar vismaz 500 darbiniekiem un 150 miljonu lielu apgrozījumu; pēc gada arī uz uzņēmumiem ar vismaz 250 darbiniekiem un vairāk nekā 40 miljonu apgrozījumu) un trešo valstu uzņēmumiem, kas darbojas ES un darbinieku skaita un apgrozījuma ziņā ietilpst iepriekšminētajās kategorijās, tā netiešā veidā ietekmēs arī mazos un vidējos uzņēmumus, veicinot pozitīvas pārmaiņas visu lielumu uzņēmumos.¹¹

Liela daļa uzņēmēju Centrālās un Austrumeiropas (CAE) reģionā klimata pārmaiņas neuzskata par vienu no galvenajiem draudiem tuvāko gadu laikā. Uzņēmumi aktīvi fokusējas uz energoefektivitātes veicināšanu, tomēr tas ne visos gadījumos ir ilgtspējīgas prakses dēļ, skatoties uz to no biznesa ieguvumu perspektīvas.

¹⁰Eiropas Komisija, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043

¹¹Eiropas Komisija, https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/corporate-sustainability-due-diligence_en

Aktīvi veic pasākumus energoefektivitātes uzlabošanai

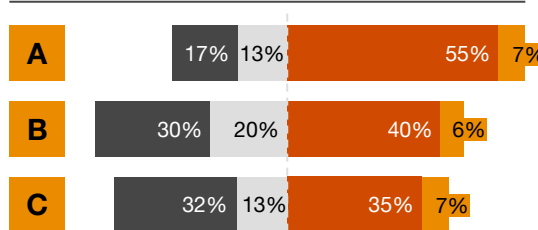
J. Zemāk pieejams saraksts ar darbībām, kuras uzņēmumi var veikt saistībā ar klimata pārmaiņām. Kuri no šiem apgalvojumiem vislabāk apraksta Jūsu uzņēmuma progress katrā no tām?

Uzņēmumu vadītāji Baltijā norāda, ka viņu vadītie uzņēmumi aktīvi veic darbības, kas saistītas ar klimata pārmaiņu mazināšanu. Starp darbībām dominē energoefektivitātes uzlabošana, ko uzsākuši 55% aptaujāto uzņēmumu Latvijā, 55% Lietuvā un 54% Igaunijā. Tāpat aptaujātie uzņēmumu vadītāji norāda, ka viņu pārstāvētie uzņēmumi rada novatoriskas, klimatam draudzīgas preces, pakalpojumus vai tehnoloģijas (Latvijā - 39%, Lietuvā - 40%, Igaunijā - 47%) un pārdod preces, pakalpojumus vai tehnoloģijas, kas atbalsta klimata noturības pasākumus (Latvija - 37%, Lietuva - 35%, Igaunija - 38%).

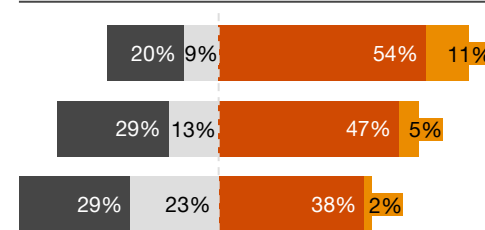
Latvija

Lietuva

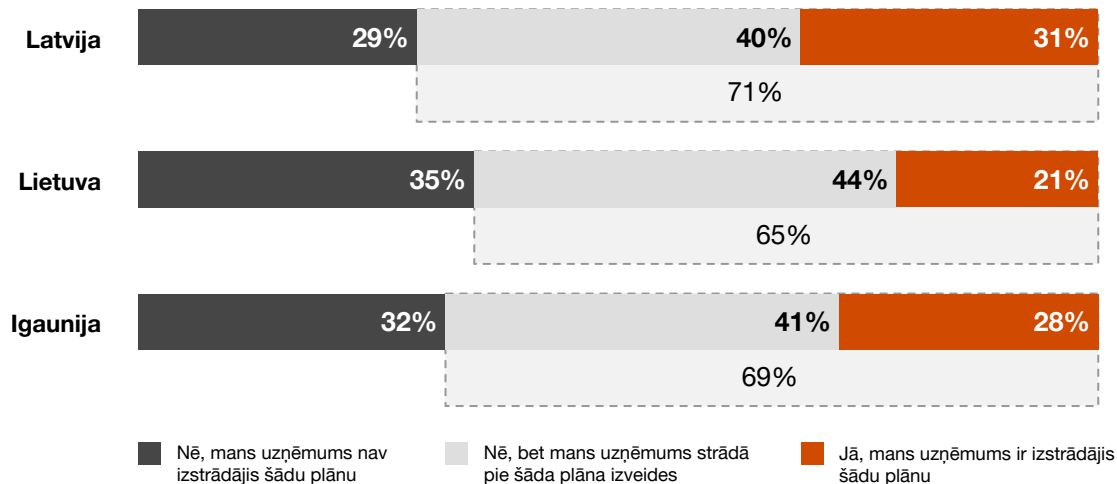
Igaunija

■ Mēs neplānojam to darīt ■ Plānots, bet nav uzsākts ■ Procesā ■ Pabeigts

Turpinās virzība pretī ilgtspējīgākai pieejai

J. Vai Jūsu uzņēmums ir izstrādājis pārveides plānu ilgtspējīgai attīstībai?

31% aptaujāto vadītāju Latvijā norāda, ka viņu pārstāvētie uzņēmumi jau ir izstrādājuši pārejas plānu ilgtspējīgai attīstībai, savukārt 40% šobrīd strādā pie šāda plāna izstrādes. Samazinājies to respondentu skaits, kas atzīst, ka viņu pārstāvētais uzņēmums nav izstrādājis šādu plānu un šobrīd to darīt neplāno (29%, pērn – 37%). Līdzīga situācija ir novērojama Igaunijā, kur 28% respondentu apgalvo, ka uzņēmumam ir izstrādāts pārejas plāns ilgtspējīgai attīstībai, bet 41% norāda, ka ir ceļā uz šāda plāna izveidi. Lietuvā tikai

aptuveni piektā daļa aptaujāto (21%), norāda uz pārejas plāna esamību, savukārt 44% aktīvi strādā pie plāna izstrādes.

PwC Baltijas uzņēmumu vadītāju aptauja 2024

4. Uzņēmējdarbības vide

4 Uzņēmējdarbības vide

Uzņēmējdarbības vides kvalitāte ir būtisks faktors Latvijas ekonomiskajai konkurētspējai un attīstībai – jo labvēlīgāki apstākļi uzņēmējdarbībai, jo lielākas investīcijas tautsaimniecībā, jo lielāka iespēja veidot ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi un veicināt labklājības pieaugumu visā valstī. Aizvadītā gada rudenī Latvijā notika valdības maiņa un septembrī tika apstiprināts jauns Ministru kabinets. Jaunās valdības ekonomiskās politikas mērķis ir sasniegt ilgtermiņīgu iekšzemes kopprodukta pieaugumu, audzējot produktivitāti, investīcijas, eksportu un nodarbinātību.

Jaunā valdība apņēmusies strādāt pie uzņēmējdarbības vides un valsts pakalpojumu uzlabošanas, valdības deklarācijā iekļaujot arī koncentrēšanos uz augstas pievienotās vērtības pakalpojumu un produktu nozaru attīstību. Plānots veidot ciešāku sadarbību starp publisko, privāto, akadēmisko un nevalstisko sektoru. Tāpat ekonomikas konkurētspēju paredzēts veicināt līdz ar nodokļu politikas izmaiņām un darba tirgus pilnveidošanu. Kā nosaka valdības deklarācija, valsts aizsardzības budžets līdz 2027. gadam tiks nodrošināts ne mazāk kā 3% (2024.gadā - 2,4%¹²) apmērā no IKP, un visaptverošās valsts aizsardzības sistēmas ietvaros tiks uzlabota sabiedrības gatavība krīzes un valsts apdraudējuma situācijām. Tāpat tiks gādāts par valsts enerģētiskās neatkarības nodrošināšanu un notiks darbs pie tiesībaizsardzības iestāžu sistēmas attīstīšanas un tiesiski drošas dzīves un investīciju vides pilnveidošanas.¹³

Uz vairākām no deklarācijā minētajām valdības prioritātēm norāda arī mūsu aptaujas dalībnieki un sagaida aktīvu valdības rīcību gan nodokļu vides konkurētspējas veicināšanā, gan uzņēmējdarbības vides attīstīšanā, gan valsts aizsardzības un drošības jautājumos un citās būtiskās jomās.

Kā liecina Ekonomikas ministrijas prognozes, 2024. gadā ekonomika sāks pieaugt nedaudz straujāk. Starptautiskās institūcijas prognozē, ka Latvijas lielākajos eksporta tirgos 2024. gadā ekonomika augs, kas pozitīvi ietekmēs valsts eksporta iespējas. Reālajai algai atsākot pieaugt, sagaidāms, ka atsāks augt arī privātais patēriņš. ES fondu programmu īstenošana pozitīvi ietekmēs investīciju dinamiku, prognozējot, ka 2024. gadā IKP pieaugums Latvijā varētu sasniegt 2-3 %.¹⁴

Latvijas ekonomikas tālākā attīstība ir cieši saistīta ar globālās ekonomikas dinamiku un valsts iekšējo reformu virzību. Šo virzību var gan veicināt, gan kavēt vairāki faktori, īpaši geopolitiskā nestabilitāte. Turklāt nozīmīga ir arī Eiropas Savienības kopējā ekonomikas attīstība. Plānotie uzņēmējdarbības vides uzlabojumi un ES atbalsta programmas varētu būtiski veicināt ekonomisko izaugsmi un uzņēmējdarbības aktivitāti Latvijā. Tomēr ir jāņem vērā, ka Ukrainas konflikts varētu ietekmēt ekonomikas atlabšanas tempu, radot nenoteiktību un potenciāli samazinot investīciju un tirdzniecības aktivitātes.

¹²Aizsardzības ministrija, <https://www.mod.gov.lv/lv/par-mums/aizsardzibas-nozares-budzets>

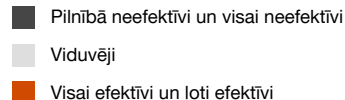
¹³Ministru kabinets, <https://www.mk.gov.lv/lv/media/16704/download?attachment>

¹⁴Ekonomikas ministrija, <https://www.em.gov.lv/lv/latvijas-ekonomikas-attistibas-parskats>

Valdības darba novērtējums Latvijā

J. Kā Jūs vērtējat Latvijas valdības sekmes šādu mērķu sasniegšanā pēdējo 12 mēnešu laikā?

Uzņēmumu vadītāji Latvijā, vērtējot valdības sniegumu aizvadītajā gadā, kopumā ir apmierināti ar valdības paveikto valsts aizsardzības un drošības, vides aizsardzības un līdzsvarotas akcīzes politikas jomās, bet sagaida krietni efektīvāku valdības darbību virknē citu jomu. Respondentu ieskatā līdzšinējie valdības centieni attiecībā uz valsts pārvaldes izmaksu samazināšanu (85%, aizvadītajā gadā – 86%) vērtējami kā pilnībā un visai neefektīvi. Tāpat arī citu mērķu sasniegšanā vadītāji kritiski vērtē valdības paveikto, piemēram, finanšu sektora stabilitātes nodrošināšanā, nodokļu vides konkurētspējas veicināšanā, tostarp aptaujas dalībnieki sagaida attīstītāku uzņēmējdarbības vidi un izglītības politiku, kas korelētu ar ekonomiskās vides izmaiņām.

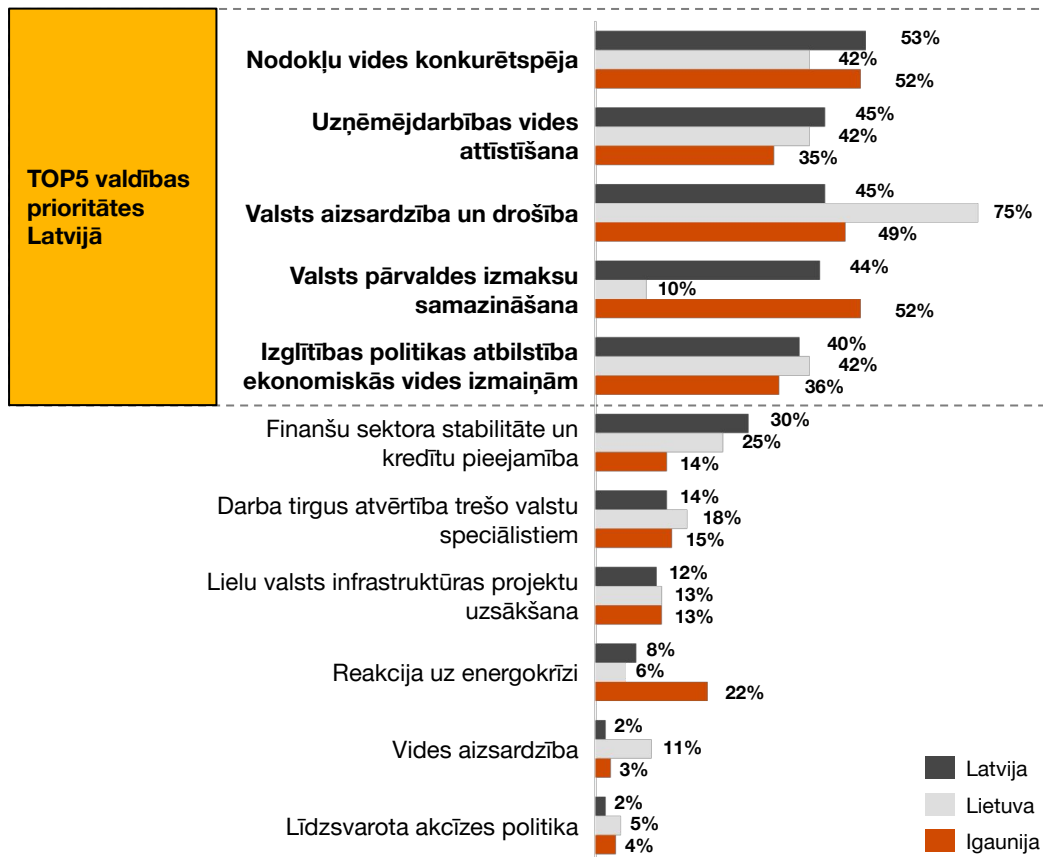

Valdības prioritātes uzņēmumu vadītāju skatījumā

J. Kuri no turpmāk minētajiem tematiem Jūsu mītnes valsts valdībai jāuzskata par galvenajām prioritātēm?

Piekto gadu pēc kārtas uzņēmumu vadītāji Latvijā norāda, ka nodokļu vides konkurētspēja (53%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu - 68%) ir jābūt galvenajai valdības prioritātei. Tai seko uzņēmējdarbības vides attīstīšana (45%, aizvadītajā gadā - 55%), kas pēdējos piecus gadus ierindojusies otrajā vietā, kā tikpat nozīmīgu prioritāti uzņēmumu vadītāju norādījuši valsts aizsardzību un drošību (45%). Tāpat respondenti Latvijā kā nozīmīgus aspektus izcēluši valsts pārvaldes izmaksu samazināšanu (44%) un izglītības politikas atbilstību ekonomiskās vides izmaiņām (40%). Aptaujātie respondenti Igaunijā valdībā ir izvirzījuši līdzīgas prioritātes. Tikmēr trīs ceturtdaļas (75%) augsta līmeņa vadītāju Lietuvā uzskata, ka valdībai jāfokusējas uz valsts drošību un aizsardzību, bet mazāk uz valsts pārvaldes izmaksu samazināšanu (10%).

Baltija

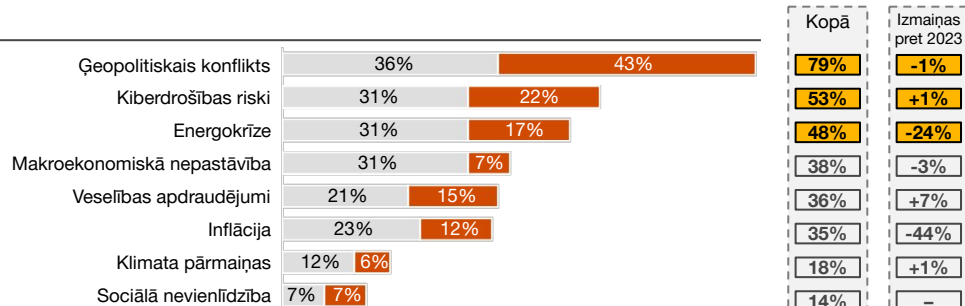

Uzņēmējiem Baltijā lielākās bažas rada ģeopolitiskā situācija

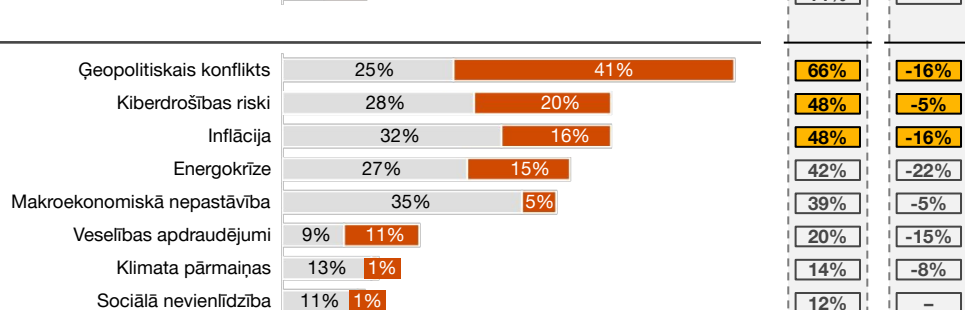
J. Cik Jūs esat noraizējies/-usies par turpmāk minētajiem globālajiem draudiem, kas nākamo 12 mēnešu laikā varētu negatīvi ietekmēt Jūsu uzņēmumu?

Vērtējot draudus, kas nākamo 12 mēnešu laikā varētu negatīvi ietekmēt aptaujāto vadītos uzņēmumus, augsta līmeņa vadītāju viedoklis Baltijā praktiski neatšķiras. Līdzīgi kā 2023. gadā galvenais drauds pēc aptaujāto augsta līmeņa vadītāju domām ir ģeopolitiskais konflikts (79% Latvijā, 66% Lietuvā, 66% Igaunijā). Tāpat vadītāji pievērš lielāku uzmanību kibernetikas riskiem, ierindojoš tos otrajā vietā (53% Latvijā, 48% Lietuvā, 50% Igaunijā). Latvijā (48%, pagājušajā gadā 72%) un Igaunijā (42%, pagājušajā gadā 54%) respondenti kā izaicinājumu saskata energokrīzi, bet Lietuvā uzmanība pievērsta inflācijas radītajām sekām (48%, pagājušajā gadā 64%).

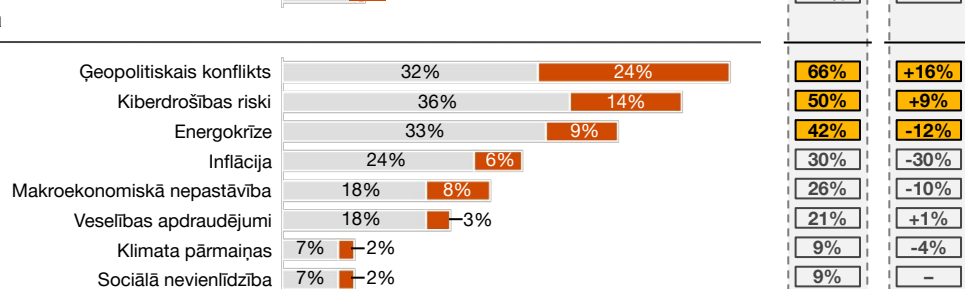
Latvija

Lietuva

Igaunija

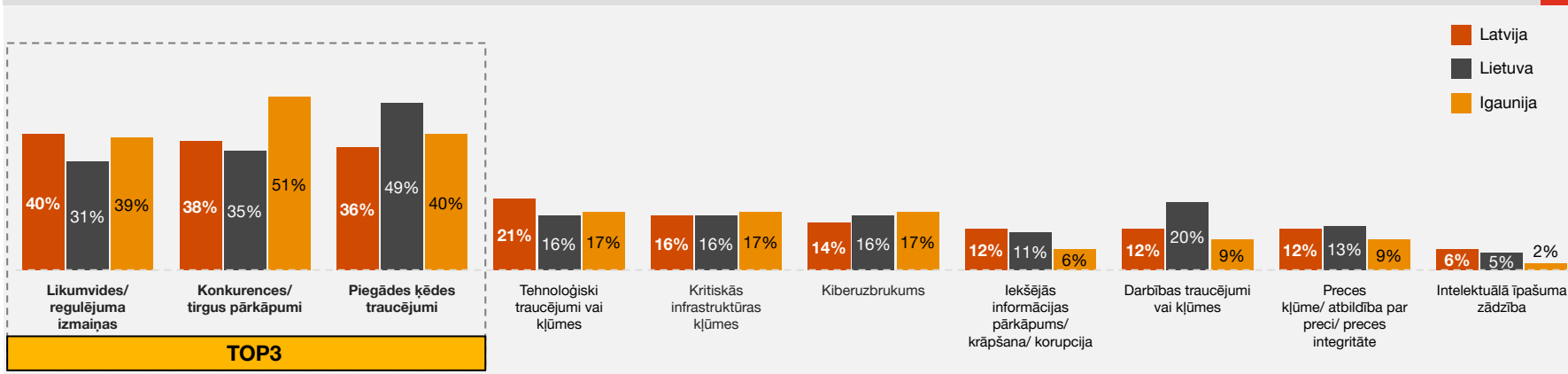

Ļoti uztrauc Ārkārtīgi uztrauc

Galvenie izaicinājumi – likumvides izmaiņas, piegādes ķēdes problēmas un konkurences jautājumi

J. Kādi traucējumi pēdējo divu gadu laikā ir radījuši būtisku ietekmi (t.sk. īslaicīgas izmaiņas) uz Jūsu pārstāvētā uzņēmuma ierasto darbību?

Pēdējo 2 gadu laikā

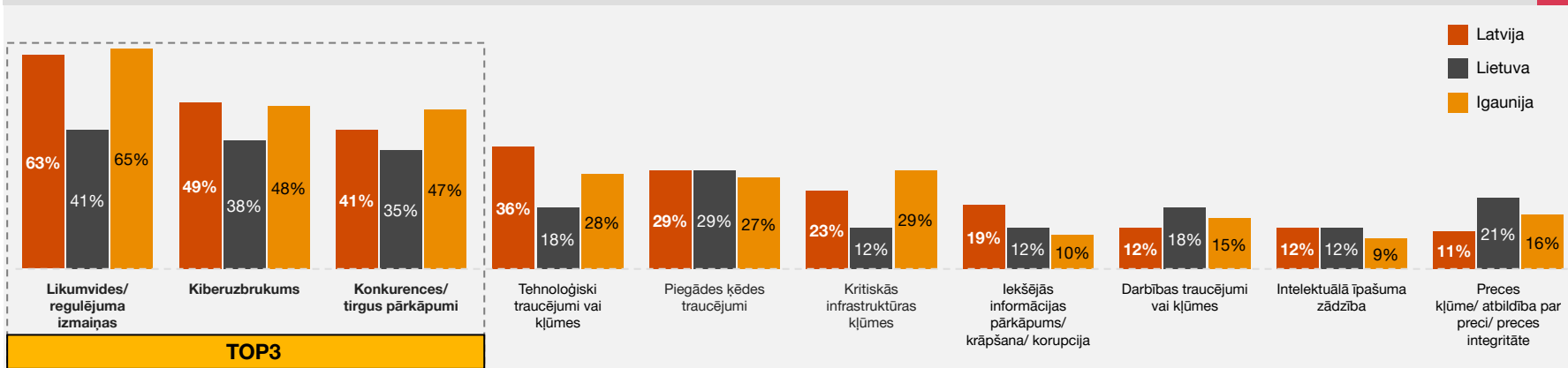
Baltijas uzņēmumu vadītāji ir vienprātis par galvenajiem trim traucējumiem, kas varētu ietekmēt viņu pārstāvēto uzņēmumu darbību. Aptaujātie vadītāji Latvijā kā galveno problēmu izcēla likumvides un regulējuma izmaiņas (40%), kas liecina, ka uzņēmumu vadītājiem nepieciešama stabilitāte un paredzama biznesa vide, kurā tie varētu attīstīt savu darbību un plānot to ilgtermiņā. Respondenti Lietuvā kā galveno traucēkli norādīja piegādes ķēdes traucējumus (49%), kas ir nozīmīgi, lai spētu nodrošināt uzņēmējdarbības

nepārtrauktību. Šī problēma var būt saistīta ar piegādes ķēdes sarežģītību vai izmaiņām globālajā tirgus dinamikā. Nedaudz vairāk nekā puse (51%) uzņēmumu vadītāji Igaunijā norāda, ka konkurences un tirgus pārkāpumu ietekme ir galvenais traucēklis biznesa veiksmīgā attīstībā. Tas norāda uz nepieciešamību pēc efektīvas konkurences politikas un tirgus uzraudzības, lai nodrošinātu godīgu konkurenci un aizsargātu uzņēmējdarbības intereses.

Likumvides izmaiņas – galvenais izaicinājums tuvākajā nākotnē

J. Kādi traucējumi nākamo divu gadu laikā, Jūsaprāt, var radīt ievērojamu ietekmi (t.sk īslaicīgas izmaiņas) uz Jūsu pārstāvētā uzņēmuma ierasto darbību?

Nākamo 2 gadu laikā

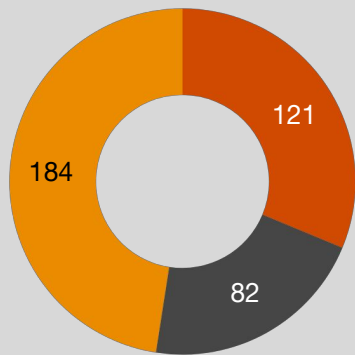

Aptaujātie vadītāji Baltijā ir līdzīgās domās par galvenajiem trim izaicinājumiem nākamajos divos gados, kas varētu ietekmēt viņu pārstāvēto uzņēmumu, taču atšķiras prioritātes katrā no valstīm. Uzņēmumu vadītāji Baltijā, īpaši Latvijā (63%) un Igaunijā (65%), uzskata, ka galvenais izaicinājums ir saistīts ar likumvides un regulējuma izmaiņām. Kiberdrošība ir nākamais būtiskākais aspekts, kam uzņēmumu vadītāji Baltijā pievērš uzmanību (Latvijā - 49%, Lietuvā - 38%, Igaunijā - 48%), kas liecina par nepieciešamību stiprināt digitālo

drošību un aizsargāt uzņēmējdarbības sensitīvo informāciju no potenciāliem draudiem. Kā trešais būtiskākais faktors, kas nākotnē ietekmēs biznesa vides attīstību, aptaujāto vidū ir konkurences un tirgus pārkāpumi (Latvijā - 41%, Lietuvā - 35%, Igaunijā - 47%).

Par aptauju

Baltijas uzņēmumu vadītāju aptauja tika veikta laika posmā no 2023. gada 5. decembra līdz 2024. gada 16. janvārim tiešsaistē. Aptaujā piedalījās 387 respondenti – uzņēmumu augstākā līmeņa vadītāji Latvijā, Lietuvā un Igaunijā.

Latvija Lietuva Igaunija

Informācija par aptaujas dalībniekiem Latvijā

Apgrozījums	%	Darbības jomas	%
Nepārsniedza 5 miljonus EUR	34	Rūpnieciskā ražošana un autobūve	14
5-10 miljoni EUR	8	Finanšu pakalpojumi	13
11-20 miljoni EUR	13	Mazumtirdzniecība	12
21-50 miljoni EUR	8	Tehnoloģijas, mediji un telekomunikācijas	7
51-99 miljoni EUR	7	Nekustamais īpašums	7
100-200 miljoni EUR	6	Enerģija, komunālie pakalpojumi un resursi	5
Vairāk nekā 200 miljoni EUR	11	Veselības aprūpe	4
Nevēlos norādīt	13	Viesmīlība un atpūta	2
		Cits	36

Aptaujas dalībnieki	%
Sieviete	49
Vīrietis	50
Nevēlos norādīt	1

Piezīmes:

- Aptaujas pamatā tika izmantoti globālās uzņēmumu vadītāju aptaujas jautājumi, kas papildināti ar Latvijai, Igaunijai un Lietuvai specifiskiem jautājumiem.
- Šajā pārskatā atspoguļotās procentuālās atšķirības veidojas, izmantojot noapaļotas procentuālās vērtības.

PwC Baltijas uzņēmumu vadītāju aptauja 2024

pwc.lv

© 2024 PwC. Visas tiesības aizsargātas. “PwC” apzīmē PwC uzņēmumu tīklu un/vai vienu vai vairākus tā dalībniekus, kurā katram dalībuzņēmumam ir atsevišķas juridiskās personas statuss. Sīkāka informācija pieejama www.pwc.com/structure.

PwC ir uzņēmumu tīkls 151 valstī, kurā strādā vairāk nekā 360 000 speciālistu, kuri ir apņēmušies nodrošināt augstvērtīgus revīzijas, konsultāciju, nodokļu un juridiskos pakalpojumus. Uzziniet vairāk apmeklējot www.pwc.lv.

Jebkāda šīs prezentācijas vai tās daļu pārpublicēšana bez PwC rakstiskas atļaujas ir aizliegta.

